17 Οκτωβρίου 2013

«Τη νύκτα ο προσευχόμενος νιώθει ακόμη πιο καθαρά τη χάρη του Θεού»

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη

Συνεχίζουμε, αγαπητές και αγαπητοί μου αναγνώστες της «δημοκρατίας», την επικοινωνία μας εδώ, στη Μονή Καρακάλλου, με τον καθηγούμενό της Αρχιμανδρίτη Φιλόθεο. Με υπομονή ο Γέροντας απαντά στα αλλεπάλληλα ερωτήματά μας.

–Μ. Μ.: Γέροντα, αναφέρομαι στον κανόνα του μοναχού στο κελί και στην ακολουθία που τελείται στο καθολικό τη νύκτα. Γιατί σηκώνεσθε «άγρια μεσάνυκτα», όπως λένε; Θα μπορούσατε να σηκώνεσθε -συγχωρήστε μου τη θέση, το λέγω έτσι για να βοηθήσω τη συζήτηση, είναι προφανώς ρητορικό το ερώτημα- στις 7 το πρωί να πάτε στη Λειτουργία, να κάνετε την ακολουθία σας ή στο κελί σας κατά μόνας· όμως την ημέρα. Αυτό, για να ξεκουρασθεί φυσιολογικώς το σαρκίον τη νύκτα. Γιατί όμως όλη τη νύκτα οι Αγιορείται συνεχώς παιδεύετε το σαρκίον σας μέσα στο σκάμμα σας το προσωπικό, στο κελί σας, με τον κανόνα σας, με το κομποσχοίνι σας, με την αδιάλειπτη ευχή, με τις ακολουθίες σας εν συνεχεία στο καθολικό, με τις αγρυπνίες, αυτές τις περίφημες ολονυκτίες τις αγιορειτικές, που διαρκούν 16 ολόκληρες ώρες κ.λπ. Γιατί όλη τη νύκτα, Γέροντα; Τι διαφορετικό έχει η νύκτα; Τι παραπάνω έχει η νύκτα, που προσφέρεται για την προσευχή;

– Αρχιμ. Φ. Κς: Μου θέτουν πολλοί αυτό το ερώτημα όταν συζητούμε εδώ, αλλά και έξω που εξομολογώ. Καλά, λένε, χάθηκε η μέρα να το κάνετε αυτό; Πρέπει να είναι νύκτα; Χμ, και όμως, η νύκτα είναι αναντικατάστατη. Η κατάνυξη της νύκτας, το σκοτάδι, η κατανυκτική αυτή ατμόσφαιρα!.. Τα μεσάνυκτα ιδιαίτερα είναι ώρα τόσο ωραία, τόσο κατανυκτική! Αυτή η ώρα είναι αναντικατάστατη. Είναι τέτοια, που δημιουργεί διάθεση προσευχής· κατανύσσει την ψυχή. Την έφεση που δίνει στην ψυχή εκείνη η ώρα δεν μπορεί να τη δώσει η μέρα.

Βέβαια, μην παρεξηγηθώ: Πάντοτε, κάθε ώρα μπορεί και πρέπει να προσεύχεται κανείς, όλη την ημέρα. Ολες οι ώρες είναι καλές και δύναται ο άνθρωπος να προσευχηθεί. Πολύ περισσότερον όμως τη νύκτα.

– Μ. Μ.: Τη νύκτα είναι «ανοικτός ο ουρανός» που λένε;

– Αρχιμ. Φ. Κς: Βεβαίως, μπορούμε να το πούμε κι έτσι. Είναι όμορφη η έκφραση αυτή. Τη νύκτα ο προσευχόμενος νιώθει πιο καθαρά τη χάρη του Θεού. Η πνευματική ανάταση επιτυγχάνεται τη νύκτα πιο εύκολα. Ομως, και το ότι ο μοναχός αγρυπνεί και θυσιάζει το βόλεμα του σώματος, τη φυσικήν ανάπαυσή του στερούμενος τον ύπνο του, είναι πολύ σημαντικό. Καταθέτει στα πόδια του

Χριστού κάτι από τον εαυτό του.

–Μ. Μ.: Δίνει αίμα και λαμβάνει πνεύμα, Γέροντα.

– Αρχιμ. Φ. Κς: Ναι, μάλιστα· όντως. Την ώρα που οι περισσότεροι άνθρωποι κοιμούνται και αναπαύονται, εκείνος προσπαθεί με βία να συγκρατήσει τον εαυτό του -τον νου, τη σκέψη, τη διάθεσή του- και να τον ανυψώσει προς τον Θεόν. Ολη αυτή η προσπάθεια είν’ ευάρεστη τω Κυρίω· ασφαλώς, επιβραβεύεται κι επαινείται...

Σας είπα προηγουμένως ότι εκτός των μοναχών και λαϊκοί αδελφοί έχουν την ευλογημένη συνήθεια να κάνουν νυκτερινή προσευχήν. Επίσης, εξαιρετικές ευκαιρίες είναι οι μικρές αγρυπνίες που κάνουν οι ενοριακοί ναοί. Η αγρυπνία στον κόσμον είναι πολύ καρποφόρα κι ευεργετική. Καμαρώνω και θαυμάζω τους εν τω κόσμω ευρισκομένους αδελφούς, οι οποίοι δεν χάνουν τέτοιες ευλογημένες ευκαιρίες. Τον δε υπόλοιπο χρόνον αγρυπνούν προσευχόμενοι -όσο τους το επιτρέπουν οι συνθήκες ζωής- μερικές ώρες κάθε νύκτα.

– Μ. Μ.: Γέροντα, απ’ όσο έχω πληροφορηθεί, οι πατέρες του κοινοβίου σας εργάζονται όλως ιδιαιτέρως τη νοερά προσευχή...

– Αρχιμ. Φ. Κς: Σε όλα τα μοναστικά καθιδρύματα του Ορους, όπως επίσης και στις εν τω κόσμω μονές, το ίδιο γίνεται· γίνεται μεγάλη προσπάθεια. Κυρίως στην εποχή μας, που οι πνευματικοί άνθρωποι ξεδιψούν διαβάζοντας πνευματικά βιβλία, βίους αγίων, πατερικά, ο ζήλος και οι γνώσεις έχουν αυξηθεί. Οι μοναχοί είναι πιο συνειδητοποιημένοι, πιο ευαισθητοποιημένοι. Προσπαθούν φιλοπόνως να κάνουν τον αγώνα τους μέρα και νύκτα, είτε κατά μόνας είτε στην κοινή προσευχή στο πλαίσιο των ακολουθιών. Για σκεφθείτε, βέβαια, ότι ισοβίως ο μοναχός σηκώνεται κάθε νύκτα, κάθε βράδυ για να κάνει το ιερό καθήκον του, να δώσει το προσευχητικό «παρών», ν’ αγωνισθεί και να πολεμήσει... Κι αν ακόμα είναι αδιάθετος, δεν του πάει η καρδιά του να μην αγρυπνήσει!.. Εστω και με κόπο θα κάνει τον κανόνα του. Βοηθεί η χάρις του Θεού.

– Μ. Μ.: Γέροντα, σήμερα υπάρχουν μοναχοί που φθάνουν στα βαθιά νερά της νοεράς προσευχής με την αναπνοήν; Υπάρχουν σήμερα μοναχοί που προσεύχονται με την καρδιά, με τους παλμούς της καρδιάς τους;

– Αρχιμ. Φ. Κς: Δεν είναι δυνατόν -από καμίαν εποχή- να λείψουν αυτά τα χαρίσματα, μάλιστα· υπάρχουν και στις ημέρες μας πατέρες που βρίσκονται σε αυτά τα μέτρα. Ακόμη και τον ελάχιστο χρόνο που κοιμούνται την προσευχητική σκυτάλη παίρνει η καρδιά με τους παλμούς της! Δεν θα λείψουν ποτέ οι άνθρωποι αυτοί. Μπορεί να είναι λιγότεροι στην εποχή μας· δεν θα λείψουν όμως ποτέ. Ολων βέβαια των πατέρων ο αγώνας είναι αξιόλογος και θαυμαστός. Μερικοί από αυτούς -η θεία χάρις γνωρίζει τους βαθύτερους λόγους- έχουν μίαν έφεση, μία δυνατότητα μεγαλύτερη και φθάνουν σε αυτά τα μέτρα. Αυτό, βεβαίως, δεν είναι για όλους· είναι γι' αυτούς που γνωρίζει ο Κύριος... Ολοι όμως προσπαθούν και αυτό είναι που έχει σημασίαν. Ο Θεός βλέπει την προσπάθειαν όλων, την πρόθεσή τους, και τους κατατάσσει και αυτούς κοντά στους αριστείς. Ο ετάζων καρδίας και νεφρούς Κύριος γνωρίζει τον πόθο, τον αγώνα και την προσπάθειά τους και τους το αναγνωρίζει.

–Μ. Μ.: Από την αρχή της επικοινωνίας μας, άγιε καθηγούμενε, εδώ στ' όμορφο αρχονταρίκι του μοναστηριού σας που βλέπει προς τη θάλασσα του Αγίου Ορους, παρατηρώ ότι το κομποσχοίνι δεν έχει λείψει από τα χέρια σας. Οι κόμποι αδιακόπως «τρέχουν». Σεις ομιλείτε και τα δάκτυλά σας «καταπίνουν» χιλιάδες κόμπους...

– Αρχιμ. Φ. Κς: Είναι από... συνήθειαν, ευλογημένε... Μακάρι και ο νους μου να είν' εκεί. Η χάρις του Θεού τα κάνει όλα. Διαβάζουμε ότι τον παλαιόν καιρόν οι μοναχοί χρησιμοποιούσαν πολλούς τρόπους για να «κρατούν» τον νου τους· άλλοι με πετραδάκια, άλλοι με αριθμητήρια, άλλοι είχαν εφεύρει σκοινιά με κόμπους απλούς. Εννοώ ότι οι αρχικοί κόμποι δεν ήσαν φτιαγμένοι από σταυρούς. Ο διάβολος λοιπόν... έλυνε τους κόμπους, τους μπέρδευε για να μην μπορούν οι πατέρες να προσευχηθούν... Κάποτε άγγελος Κυρίου έδειξε στον άγιο Παχώμιο πώς να πλέκει κομποσχοίνι μ' εννέα σταυρούς ο κάθε κόμπος, για να συμβολίζονται τα εννέα αγγελικά τάγματα, ώστε να μην τους λύνει ο Σατανάς! Εννέα σταυροί στον

κάθε κόμπο και, όπως είναι λογικό, καίγεται ο πονηρός· πού ν’ ακουμπήσει!..

Σήμερα βλέπω που τα φορούν πολλοί, μερικοί και «για τη μόδα»· δεν πειράζει. Καλύτερα να φορούν κομποσχοίνι για τη μόδα -και να ευλογούνται από τόσους σταυρούς- παρά να φορούν οτιδήποτε άλλο. Στο κάτω κάτω πολλοί συν τω χρόνω το χρησιμοποιούν συνειδητά, σαν μέσο διευκολύνσεως της προσευχής. Βεβαίως, υπάρχει και μία μερίδα ανθρώπων που το χρησιμοποιεί δεισιδαιμονικά, για «γούρι»!

– Μ. Μ.: Οι δεισιδαιμονίες στην εποχή μας δίνουν και παίρνουν, Γέροντα. Κάποιοι κτυπούν ξύλο όταν ακούσουν ή πουν κάτι κακό. Αλλοι ωχριούν άμα δουν μαύρη γάτα ή νεκροφόρα πρωί Δευτέρας και φτύνουν στον κόρφο τους ή κουνιούνται από τη θέση τους...

– Αρχιμ. Φ. Κς: Μας κοροϊδεύει ο πονηρός... Από τα φυσικά στοιχεία της ζωής μας προσπαθεί να βγάλει τα δικά του «κέρδη». Προσπαθεί να κάνει τον άνθρωπο να φοβάται τον ίσκιο του, για να πάψει να νιώθει ελεύθερος. Αντί ο άνθρωπος να καταφεύγει στην Εκκλησία -όπου και όπως πρέπει-, τρέχει στις καφετζούδες, στις χαρτορίχτρες, στα μέντιουμ, στις ξεματιάστρες για να χάσει την ψυχή του. Μας γελοιοποιεί ο Σατανάς με όλ’ αυτά. Για ποιον λόγο να είμαστ’ εξαρτημένοι από αυτές τις γελοιότητες; Πρέπει να γίνουμε -όπως μας εδημιούργησε και μας θέλει ο Θεός- ελεύθεροι. Ο Χριστός μάς ελευθέρωσε από την τυραννία του διαβόλου και του θανάτου. Πότε θα το καταλάβουμε αυτό και θα το χαρούμε; Δεν πρέπει να φοβόμαστε πράγματα που δεν υπάρχει λόγος να φοβόμαστε. Δεν πρέπει να επιτρέπουμε, με τον τρόπο μας, στον πονηρό να μας έχει δεμένους με αυτά τα δεσμά, να μας άγει και να μας φέρει... Μπορεί όλ’ αυτά σε πρώτη φάση να προξενούν θυμηδίαν· από ένα σημείον όμως κι έπειτα ο άνθρωπος παθαίνει ένα σωρό ψυχικές ανωμαλίες... Λυπάμαι, πονά η καρδιά μου βλέποντας ανθρώπους -μάλιστα μορφωμένους, επιστήμονας- οι οποίοι έχουν τέτοιες εξαρτήσεις και φοβίες...

Μανώλης Μελινός

Θεολόγος συγγραφέας,

διευθυντής Βιβλιοθήκης της Ι. Συνόδου

Πηγή:.dimokratianews.gr